

NOTAT

Skov & Landskabs mulige aktiviteter på Læsø

I forbindelse med Hedeselskabets mulige overtagelse af KU's to ejendomme på Læsø forholder vi os hermed til vores interesser på følgende 3 områder:

- 1) Projekter i forbindelse med bioenergi
- 2) Brug af Laboratorier/feltstationer
- 3) Naturplejeprojekter.

Ad 1) Bioenergi.

Skov & Landskab har allerede en række aktiviteter inden for området spændende fra sekundær udnyttelse i forbindelse med traditionel skovdrift, egentlig primærproduktion, f.eks. af energipil, udnyttelse af biomasse i forbindelse med naturpleje og energiforædling, f.eks. produktion af bioethanol. Vi ser først og fremmest muligheder inden for udnyttelse af biomasse til energi inden for naturplejeprojekter, se nedenfor. Vi vil ikke udelukke deltagelse i mere intensive projekter inden for primærproduktion eller energiforædling, men må også tage i betragtning, at Læsø i forhold til intensive feltstudier giver forholdsvis store transportudgifter.

Ad 2 Brug af laboratorier og feltstationer

Vi forestiller os først og fremmest brug af disse faciliteter i relation til forsknings- og udviklingsprojekter. Omfanget vil således afhænge af hvor mange af sådanne aktiviteter som der bliver igangsat. Vi vil ikke udelukke evt. brug i forbindelse med kursusaktiviteter eller lignende, men vi forventer ikke, at det vil få et stort omfang

Ad 3. Naturplejeprojekter

Vi ser interessante muligheder for at starte egentlige naturplejeprojekter på Læsø, og vil gerne arbejde for ekstern finansiering af sådanne. Vi forestiller os:

1. Forsøg med høst af biomasse til bioenergi, høslæt og græsning som pleje af lysåbne naturtyper.

Etablering af et forsøg med lang løbetid hvor maskinelle behandlinger og græsning sammenlignes med hensyn til 1) vegetationsudvikling (urter, stauder og træer/buske), 2) jordbundens udvikling (med fokus på hurtigt reagerende indikatorer), 3) næringsstofbalancer, 4) fauna (indikatorer som engfugle, sommerfugle og andre insekter).
2. Forsøg med bekæmpelse af rynket rose på følsomme naturtyper (grå klit, klithede m.fl.) ved hjælp af maskinel behandling og græsning.

Dele af forsøgsområderne kan indgå i et værkstedsområde med udvalgte naturtyper under vedvarende og veldokumenteret naturpleje. Værkstedsområdet kan anvendes til undersøgelser af forskelligevarighed, f.eks. i forbindelse med specialer mv., og som demonstrationsområde for naturpleje.

Baggrund

Der er store lysåbne naturarealer på Læsø, der er afhængige af ekstensiv drift eller naturpleje. I tilknytning til laboratorierne ligger der to NATURA 2000 områder, hvor der indgår ca. 3.500 ha af lysåbne naturtyper bestående af strandenge, klitheder, fugtige og tørre heder, enge, overdrev samt et par skovtyper. I alt er der ca. 20 forskellige plejekrævende habitatnaturtyper repræsenteret i de to områder. Derudover findes der andre steder på øen større beskyttede områder med plejekrævende natur. Mange af naturarealerne er under tilgroning. På fugtig bund sker tilgroningen især med birk og pil, mens tilgroningen på tør hede og klit især sker med fyr. En del af strandengene er under kraftig tilgroning med rynket rose. Tilgroning med høje, grove græsser, der akkumulerer større mængde førne som f.eks. tagrør og blåtop er ligeledes en trussel mod de lysåbne naturtyper flere steder.

Mangel på pleje og eutrofiering er en trussel mod plante- og dyreliv som kræver lysåbne og lune levesteder. Der er mangel på græsningsdyr til naturplejen på Læsø, ligesom det er tilfældet mange andre steder i Danmark. Det er desuden et spørgsmål om ekstensiv græsning er tilstrækkelig til at genskabe og vedligeholde et naturligt (lavt) næringsstofniveau, der kan sikre en langsigtet bevaring af naturtyperne i en gunstig bevaringstilstand. Selvom kvælstofdepositionen på Læsø ligger i den lave ende er den tæt på tålegrænsen for de mest følsomme naturtyper på Læsø. Undersøgelser af effekten af græsning på næringsstofniveau på naturligt næringsfattig bund, hvor der er tilsvarende lav N-deposition tyder på, at græsning ikke er tilstrækkelig til at modsvare N-tilførslen. Generelt mangler der viden om effekten af forskellige former for naturpleje på næringsstofniveau.

Kan produktion af bioenergi være et redskab til nedbringelse af trofiniveau på naturarealer?

De fleste naturarealer er – trods eutrofiering – lavproduktive. Afhængig af naturtype kan der høstes biomasse årligt som f.eks. på enge eller med flere års mellemrum som f.eks. på heder, hvor der kan gå op til 20 år imellem slåning. Høst af biomasse alene fra naturarealerne vil derfor blive en dyr løsning. Men i sammenhæng med ideerne om etablering af grøn energi evt. med dyrkning af biomasse kan høst fra naturarealer måske indgå i et bæredygtigt system.

Udvikling og afprøvning af maskinel og metoder

Det forventes at en større del af den pleje, der skal etableres iht. ”grøn vækst”, dvs. 120.000 ha i Natura 2000 områder og 40.000 ha af øvrige naturområder, vil skulle ske ved hjælp af maskinel pleje på grund af mangel på husdyr og faciliteter mv. Der er behov for bedre viden om maskinel pleje i forhold til biologiske målsætninger. Der er ligeledes behov for at udvikle og tilpasse maskiner og metoder til pleje af følsom natur som f.eks. klitheder og andre klittyper, rigkær og fattigkær, der er rigt repræsenteret på Læsø.

7/2-2010

Seniorrådgiver Rita Buttenschøn

Forskningschef Vivian Johansen

Forskningschef Karsten Raulund-Rasmussen